

die zijn Geest
Schrift dien-
rd Gods, dat
en alle dagen

predikant nog
naar van het
voor de aan-
nel te sterker
b.v. dr. Sneti-
vil overboord-
van den bijbel
o ziet niet in
Nieuw Testa-
die duizenden
geen cultuur,
ijving van ge-
chiedenis, die
in langs orga-
vonden en ge-
teekent, waar-
og opgevoerde
vraagstukken,
wetenschap-
gl. a. w. blz.
van het Jood-
an dat studie-
orthodoxe is-
che volk" niet
nbarings-
en zijn oero-
gend retro-
spectief. Hij
de absolu-
ud en Nieuw
enmin kunne

s van den die-
de in conflict
aard het bes-
ijn verlangens
legang van
vat voorafga-
amte verlan-
roken worden:
breke met de
ods dien-
geschreven en
gaat hier om
at niet slechts
a betere plaats
wezen gelijk-
beginsel, dat
istieke reli-
baarden God,
erkend zien,
neeren aan dit

k" in de predi-
„pium vo-
gestelden eise-
op den achter-
mering aan de
is van de ver-
een faculteit
n uitgebreit, al
eelijkheid zou
„dat men niet
logie is. Maar
eging, dat een
eelt te spreken
etens der men-
schelijken vindi-
an zijn studie-
en dependance,
want daar is
ent God onder
men wil. Tus-
ambtelijke ver-
ussehen zwet-
pel dezer rijk-
stelling, de be-
nen moet wor-
sche wetgeving.
Wie zal zeggen
onpartijdige (U-
dsdienstwet-
hoe zorgvuldig
iek is men niet
zoo tegen God
re, dat de ware
aar plaats
it paedagogica-
ek mogen sinds
een plaats ge-
de dogmatiek

t die heeft men
maar van den
aar éénheid in
een brandmerk
een rangschik-
beide waardig-
te te beginnen,
er zijn er ook.

de geleerdheid en
melde opstellen.

die wat door de wet van 1876 op het program gezet is,
ander de onbereikbaarheid rubriceren en die een loopje
nemen met den waan, dat men het ideaal van een faculteit
voor godsdienstonderwijs praktisch zou hebben ver-
wezenlijkt. En wat de wetenschappelijkheid betreft, een
man als Bayhaek heeft toch het pleit gevoerd voor de
onderbrenging van de historie der godsdiensten en van
de wijsbegeerte van den godsdienst bij de litterarische
faculteit. Hij heeft het gedaan, mede in aansluiting aan
Gunning en Meulenbelt. Het is ook tenslotte altijd weer
waar, dat de pruische geveing van het neutraliteitsbeginsel en
de roep om een positieven geloofsinhoud de wetenschap
niet beknibbeld, maar verder brengt.

Zoo blijft voor alle dingen de gereformeerde belijder
volharden bij den eisch, dat men bij het theologisch on-
derwijs weer een critisch geloofsbeginnel vooropstel-
len zal.

Die eisch hangt niet maar in de lucht, doch heeft ook
voor de praktijk zijn beteekenis. Een theologisch onder-
wijs, dat — ik citeer Roessingh — wel alles leert weten
van de priesterkleeding onder Israël, of van zijn offer-
winsten, of van den brief van Barnabas, maar dat van
God, en van Zijn zelfopenbaring weigert uit te gaan,
vraagt reeds voor een vrijzinnig besef accentverlegging.
Misschien is het woord „verdieping" wat meer op den
man af, en daarom ook nog in vrijzinnigen mond. Maar
een gereformeerde heeft met „accentverlegging" of „ver-
dieping" niet genoeg gezegd; hij moet blijven staan op
fundamentele verandering; op een andere basis.

En deze houding zal hem nog veel meer eischen aan
den predikant en dus ook aan diens vorming, doen stellen.

Ik denk hier aan de bestudeering van de Schrift. Ik
zou niet graag generaliseeren, want een bevestigend en
betrouwbaar overzicht omtrent „de" prediking is niet
gauw te verkrijgen. Maar er dringen toch wel stemmen
door van predikanten, die pas beginnen, ze hebben een
massa geleerdheid, maar ze hebben geen boudschap,
en als ze die wel hebben zullen, dan hebben ze daar-
voor te weinig hun studiegang dank te weten. Aan zijn
studie moet een theoloog méér danken, dan dat hij den
weg weet tot de commentaren en in het algemeen in staat
is, het leven van zijn tijd te kennen. Hij moet zijn ambt
kunnen aanvaarden als een, die „de hoedschap gehoord"
heeft, aan de academie. Indien incidentele „proeven"
van exegetische vaardigheid in willekeurige te kiezen bij-
belteksten en perikopen meer dan thans aan de rijks-
universiteiten pleegt te geschieden, een plaats krijgen
achter een inzicht in de grondregelen der hermeneu-
tiek, zal de winst niet alleen deze zijn, dat, om een
speciaal (maar niet individueel) geval te noemen, docto-
ren in de theologie ophouden, de exegese van Genesis 2
(„de slang", „de boom") te beoordeelen en — te be-
slissen, maar analogie van gelijkenissen en apokalypsen,
doch ze zal, in het algemeen gesproken, ook — en dat is
winst voor den Zondag — leeren preeken. Ja, preeken.
Nog eens, statistieken zijn onmogelijk. Maar er zijn wel
gedrukte preeken, en radiopreeken; soms zelfs worden
deze laatste nog eens weer gedrukt door den radio-
actieven leeraar. Met alle bescheidenheid zou ik willen
opmerken, dat er honderden preeken gehouden worden,
die wel een bijbeltekst boven zich hebben, maar die ook
uit den Koran af te leiden zouden zijn, of uit De Veda's
of De Kleine Johannes of uit de verzen van J. A. der
Mouw of de sprookjes van Grimm. Ik heb een preek ge-
lezen, eerst per radio, toen door den druk verspreid, van
een ernstig man, over een tekst uit Jesaja. Maar be-
halve de foutieve vertaling van den tekst, — zelfs popu-
laire lectuur had den prediker kunnen inlichten — ver-
droot in de uitwerking van den tekst de volstrekte af-
wezigheid van iets specifiek jesajaanschen. Dit voor-
beeld staat niet alleen. Zou het alleen liggen aan den
discipel, of ook aan het onderwijs? Preeken van enkele
professoren designati lijden aan hetzelfde euvel. En als
er een man opstaat, die een boek afschrijft onder den toch
wel actueelen titel: „Wie prodigen wir dem modernen
Menschen?" — en diezelfde geeft dan een Praktische
Auslegung der N. T. (Fr. Niebergall), dan zien we een
groots armoedigheid bij dien toch overigens wel groote.
Lijnen van Godsopenbaring — zoo goed als nergens. In-
gaan op een speciale theologische gedachte, die den tekst
en den context recht doet, — een zeldzaamheid. Met ge-
weldige stukken als Openbaring 11 heeft de prediker
„niets zu schaffen"; maar als een meisje of een soldaat
aan Simon Petrus zegt, dat zijn galileesch accent hem ver-
raadt, wel, dan krijgen de theologen, hetwelk is, over-
gezet zünde: de omtrent God geleerden, des hoog-
leersaars — want dat is hij — wijsheid meer: ze kunnen
het gegeven wel gebruiken bij de begrafenissen b.v. van
iemand, wiens heele leven een „sprak" van bijbelschen
christendom had, die hem „openbaar maakte". Ik geloof,
dat er minstens enkele ook Nederlandse tientallen bij
zijn met de vondst. Maar waar is bij zulk geknutsel en
gepenteur van dezen valsehen schijn van vernunft de god-
geleerdheid, waar is de bijbel, waar is de open-
baring, waar de lijn, de heilige geschiedenis? Ik
hoor geen preeken, maar lees er wel, van verschillende
schakeering. Ze laten telkens de verzuchting opkomen,
dat er veel welwillende, hoogstaande preekers zijn, die
bij al hun bezit toch één ding missen: een inzicht in de
grootte lijnen der openbaring. Men kan afgeven op den
tijd der Voetianen, die aan de proponenten vragen voor-
legden als deze: of het op sabbath geoorloofd was, brand
te blussen, een ongevallen aschpot op te rapen, een
thou of luia te dooden. En men kan dan ook concluderen,
zelijk gebeurt, dat hier een tekort aan „cultuurleven"
openbaar wordt; „men weet niet," waarop men zijn
energie moet richten, en in schutterige ijver isoleert men
zich van „de wereld en de wereldsche dingen." Maar

wie het hiernee eens mocht willen zijn, die vergete niet,
dat deze en dergelijke casuistische rariteiten uitlo-
pers waren; en er is geen uitlooper, of er is een tak,
een stam, een wortel, iets, dat de moeite waard
is. Maar er zijn er ook, die alleen daarom voor „uitlo-
pers" bewaard worden, omdat hun eigen wortel niet op-
gedoopen is; die misschien niet te weinig „cultuurleven",
maar in elk geval wel te weinig theologisch ver-
mogen bezitten. Liever Voetianen, die achter kleine kwes-
ties groote vraagstukken zien liggen, dan theologen, die
den brand van Petrus' ziel of de omgekeerde aschpotten
van Jerobeam of de vloeden of luizen van Egypte niet
weten ter sprake te brengen in een uur, waarin het „wijde
inzicht op God" niet alleen beredeneerd doch ook ge-
voeld wordt. Liever Voetiaansche ongelukjes dan Nie-
bergallsche delicatessen. Als ik fernien honger voel, heb
ik meer aan een misbakel van een heuschen brood-
bakker, dan aan een welverpakte en -geslaagde bonbon.
Geloof in de hoogheid der Schrift, die meer is dan be-
heersche en antiek-christelijke litteratuur, leert ons
een taal verzet tegen den wensch van sommigen, dat de
inleiding op O. en N. T. minder tijd in beslag zal gaan
nemen. Juist omgekeerd; laat ze meer tijd krijgen, en
dan niet zoozeer de preciese ordening der perikopen als
wel de heilige geschiedenis der openbaring doen
zien — en men zal weer preeken over Jesaja kunnen
verwachten, die ook wezenlijk wat met Jesaja te
maken hebben. En wat daar verder volgt: Jeremia,
David, Johannes, Paulus.

Iets anders. Men klaagt steen en been over der
dominees volslagen gebrek aan inzicht omtrent de ziel
die zij te „weiden" krijgen — tenminste in de jeugd
van het ambtelijk optreden. Wie hier mee-klagt, die
erkennen, dat in de laatste jaren veel verbeterd is:
de z.g. „ambtelijke vakken" worden overal veel rijker
behandeld dan vroeger; aan godsdienstpsychologisch ma-
teriaal onthrekt het niet; en het levend contact met
de schare en de individuen zal toch altijd de hoofd-
zaak moeten doen. Maar zoover ik zien kan, wordt
toch nog niet zooveel gegeven omtrent de bestaande
typen in het geestelijk leven, als mogelijk en wen-
schelijk is. Feit is, dat de meeste predikanten in de
praktijk overrompeld worden door de ongedachte
kennis-making met allerlei typen van vroomheid of
vroomheidsvertoon, die in hun dagelijksch bestaan hun
activiteit ter genezing vragen. Met zeer veel godsdienst-
psychologie en godsdienstfilosofie gaat vaak een tekort
aan elementaire kennis omtrent wat er in onze eigen
polders en heuvels en duinen te koop is, hand in hand.
Dit behoort zoo niet te blijven. Materiaal onthrekt
niet; van de psychologische laboratoria zou met goelen
en de theologische faculteit voordeel kunnen trekken;
en aan folkloristen en psychologen evenals aan psy-
chiaters zou contact met theologen eveneens een grooten
— ook correctieven — dienst kunnen bewijzen ter ver-
gelding.

En als ik alles samenvatten mag, dan blijkt de begeerte
van den Gereformeerden mensch een vraag om min-
der details en meer lijnen. Tenminste, — als
het eene een offer vraagt van het andere. Deze
vraag is in de praktijk aldus om te zetten: desnoeds
minder losse en fragmentarische proeven van exegese,
doch meer de exegese zelf, en meer hermeneutiek;
als 't moet minder jaartallen en meer stroomingen;
geen zier minder van het verleden, doch vooral veel
meer over zijn invloed op het heden. Minder critiek,
maar meer gedachten; eerder resultaten van geleerd-
heid, dan bewijzen ervan. Liever wat minder van James
en Starbuck en wat meer over een Veluwschen of
Zeeuwschen heer. Voor de praktijk van het ambt meer
gezicht op den mensch, en voor de praxis van het
christendom vooral een gezicht op God. Een theologen-
dom, dat van veel vreemde velden vruchten plukt en
analyseeren wil, doch niet doet zien hoe God in
onze wetenschap actueel wordt en brekend en
bouwend over de wereld ging, toidat Hij, zonder
caesuur te maken, die aanwijsbaar is, ook kwam tot
ons, — kan den „parvena" in theologie niet rich-
ten. Dat is op één na het ergste oordeel (als men
de theologie als formeele wetenschap beziet) en
inderdaad het ergste oordeel, zoodra niet materieel
haar object, hetwelk is: de levende God, aanschouwt.

Zoo blijft bij den gereformeerden belijder ook in deze
dingen de noodzaak van een eigen opbouw uit eigen
beginnel bestaan. Ik zeg: de noodzaak.

Uit de erkenning van dezen noodzaak is de liefde
voor Vrije Universiteit en Theologische School geboren
en gerechtvaardigd. En de opscherping van die liefde
is wel van zoo groot belang, dat een herinnering aan
de verschillende gronden voor onze plaatsbepaling in het
hierboven aangeduide geding niet overbodig is te achten.

K. S.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De Schoonheids-liefde als motief in onze religie.

Zoo meen ik het best aan te duiden de zaak, waar-
om zich beweegt een schrijven van O. K. te B.

Door een preek over 1 Petr. 1:4, is zijn aan-
dacht meer dan tevoren gevestigd geworden op
de schoonheid van het heil, dat in Christus is.
Sedert hield hem dit gedurig bezig.

Hij moest zich daarbij bekennen, dat deze zijde
van het heil hem nooit bijzonder had toegespro-
ken; dat hij veelmeer denkend dan bewonderend
bezig was met de dingen, die ons in Christus ge-
schenken zijn, vrees nu, dat er in zijn geloofs-
leven een bedenkelijke eenzijdigheid is; en zoekt
hierover meerder licht.

'k Meen daarom, dat zijn vraag geldt de schoon-
heidsliefde als motief en daarmee de bewondering
als element in onze religie.

Het woord van den Apostel Petrus over „de on-
bevleekelijke en onverwelkelijke erfenis", dat voor
K. aanleiding was over deze vraag te gaan na-
denken, wijst ons al dadelijk den weg, dien we
hier moeten inslaan. Dat het hem tot nadenken
erover bracht, bewijst, dat hij zelf, dien weg intuï-
tief ook al aanstonds onderscheidde.

Hij verstond, dat onze religie niet willekeurig
of naar ons beste weten geconstrueerd mag worden,
maar dat ze bepaald wordt door wat ons God
heeft geopenbaard in Zijn Woord.

En zoo is het.

De christelijke religie is geloofs-religie, ge-
loofsleven.

En het geloofs-leven is nooit iets anders dan
de subjectieve reactie op wat ons als geloofs-in-
houd door onzen God in Zijn Woord geopenbaard
werd.

Het wordt daarom van punt tot punt door den
objectieven openbarings-inhoud beheerscht en be-
paald.

Als het Woord, als de openbaring ook het schoon-
heids-element een plaats geeft, mag dit element
in ons geloofsleven niet ontbreken.

Het moet het geloof dan prikkelen tot werkzaam-
heid; het moet dan, met andere motieven, onze
begeerte naar het ons als schoon geopenbaarde,
opwekken; het zoekt bij ons daarvoor dan bewon-
dering en wil dringen tot genieting en aanbidding.

En nu ontbreekt het schoonheids-element in den
openbarings-inhoud allerminst.

Integendeel de Schrift brengt het rusteloos naar
voren, als ze ons spreekt van Gods „heerlijkheid".

In 't licht, dat ze laat uitgaan over de Schep-
ping, want in den hemel en op de aarde maakt
ze ons overal opmerkzaam op de schoonheid van
het werk des Scheppers.

En evenzeer in de openbaring van Christus, van
het heil, dat in Hem is, en van den Heiligen
Geest en zijn werk.

Hij, die de Man van Smarten is, is tegelijk de
schoonste der menschenkinderen, en in het Hoog-
heid wordt de Bruid niet moede de schoonheid
van haar Bruijom te bezigen.

Het koninkrijk Gods wordt door Jezus niet alleen,
in de gelijkenis van den schat in den akker, aan-
geprezen in zijn oomselijke waardij, maar ook,
in die van den parel van groote waarde, om zijn
alles te bevengende schoonheid.

De erfenis voor de gelovigen in den hemel be-
waard, wordt geroemd als onbevleekelijk en onver-
derfelijk.

En wat het werk des Heiligen Geestes aangaat.
Hij maakt de Bruid in de oogen van haar hemel-
schen Bruijom zoo schoon, dat deze haar be-
wondert en prijst. Hij doet de gezaligden blinkende
kleederen dragen en een gouden kroon. Hij doet
het nieuwe Jeruzalem van den hemel neerdalen
als een stad met poorten van paarden, met
straten van goud, en waarin al de volkeren der
aarde hun heerlijkheid binnendragen.

Dat de Schrift ons zoo naar alle zijden de be-
geerlijkheid ontdekt van het heil in Christus, van
de verlossing der zonde en van de gemeenschap
Gods, is, om ons te toonen, hoe daarin de ver-
vulling is van al onze behoeften, de bevrediging
van elke begeerte, die onze God Zijn Paradijs-
kinderen inschiep.

Daarom mag geen ervan, mag ook niet het
schoonheids-element daarin, onze aandacht ontgaan.

Dat zou ons armer maken, en onzen God een
deel der eere rooven, die Hem toekomt.

Trok nu deze schoonheid in God, in Christus,
in het koninkrijk der hemelen dusver weinig onze
aandacht — dan zou daarbij inderdaad blijken,
dat er in dit opzicht zekere eenzijdigheid in ons
geloofsleven was.

En dan zullen we weldoen met voortaan meer
opzettelijk te letten op dit deel van den inhoud
der openbaring.

Doch daarbij moeten we dan, om ons-zelfen
niet noodeloos allerlei bekommernissen te be-
zorgen, niet vergeten, dat wij, menschen niet
allen denzelfden zielsaanleg hebben. Dat de één
van nature meer schoonheids-verlangen in zich
omdraagt dan de ander; en dat, in verband daar-
mee, ook de een meer schoonheids-zin heeft, meer
het vermogen om schoonheid te ontdekken en
te genieten dan de ander; en dat dit onderscheid
in natuurlijke dispositie zich altoos in meerder
of minder mate ook in het geloofsleven zal doen
gelden.

Niet dus ons-zelfen vergelijken met anderen.

Doch wel onze ziel opwekken om, naar haar
vermogen, heel den inhoud der openbaring Gods
in zich op te nemen en door het geloof zich toe
te eigenen.

En, als we er dan op letten, hoe het Woord
het schoone altoos op het innigst verbindt met
het ware en het goede, zoo innig, dat ze elkaar
wederzijds doordringen, en dat het ware schoon
is omdat het waar, en het goede omdat het goed
is — dan zal ook wie meer denkend en willend
dan bewonderend bestaat, allengs ook het schoone
méér benaderen en genieten.

Overigens is er misschien in onzen tijd niet